

PODNOSENIE (36) *sb n*

Oba o oraz pierwsze e jasne, końcowe e pochylone.

sg *N* podnoszenie (11); -é (4), -(e) (7). ◇ *G* podnoszenia (6). ◇ *D* podnoszeniu (5). ◇ *A* podnoszeni(e) (5). ◇ *I* podnoszeni(e)m (1) *WujNT*, podnoszeniem (1) *SkarŻyw*. ◇ *L* podnoszeniu (5). ◇ *pl A* podnoszenia (2).

Składnia przydawki dopełniającej równoznacznej z dopełnieniem sprawcy: podnoszenie od czego (1).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI i XVIII w. s.v. podnieść.

I. Rzeczownik od „podnosić” (27) :

1. Przemieszczanie w górę; *elevatio, exaltatio Cn [czego]* (11) :

a. Wykonywanie ruchu w górę czymś trzymanym w ręku (o Sakramencie Ołtarza) (8) : Podnożenie chlebá y kielichá wymyślił y polthánowił Honoryus trzeći *KrowObr* 197; *BielKron* 387; *WujJud* 226v; *LatHar* 80, 97 [2 r.], 98; *A* te łłowá [...] kościoł święty vřtáwicznie powtarza we Mřzey świętey [...] przed fámym poświęceniem y podnożeniem ś. Sákrámentu. *WujNT* 89; [*ŁaszczOkulary E2*].

W charakterystycznych połączeniach: podnoszenie Chleba, Ciała Pańskiego (Bożego, Pana Jezusowego) (4), kielicha, krwi pańskiej, sakramentu (2).

b. Podwyższanie poziomu wody (1) :

Wyrażenie: »pod obłoki podnoszenie« (1): dał też ná morze rozne wíatry/ ná iázdę y pływánia ludzkie [...]. á ná wełnachy wrzuczeniu/ y pod obłoki pod nożeniu [!] od wíatrow wod onych/ moc Bołką fwoię ziąwíaiąc. *SkarŻyw* 259.

c. Podkasywanie, podchylanie (1) : bom fię też y łam o niektórych [*artykułach wiary*] pilnie wywiádował z ksiąg ich [...]. Iáko ná przykład/ y o onym/ w święto iákie wielkie/ podnożeniu podołká księdzą [!] we mřzą *CzechEp* 191.

d. W wyrażeniu przenośnym: »podnoszenie myśli do Pana Boga« (1) : Był ten święty/ w modlitwie/ w śpiewaniu godzin/ w pńalmach/ w pościech/ w nocnym czúciu/ y podnożeniem myśli do Páná Bogá nieprzerobiony. *SkarŻyw* 471.

2. Wykonywanie ruchu w górę częściá ciała [czego] (2) :

Wyrażenie: »podnoszenie rąk« [*w tym: ku komu (= ku Bogu)(1)*] (*w modlitwie*) (2): *LubPs* ee3; kthore podnożenie rąk y kádzenie/ nic inřzego niebyło y niezńámionowáło/ iedno modlitwy Páná Kryřtułowe y wřzyřtkich wiernych *KrowObr* 91v.

3. Podwyższanie wartości materialnej [czego] (1) : Ale Myto wodné y ziemłkie z mořtem y z iego budowániem wedle řtárego zwyczáiu przez podnożénia mytá [*ampliori augmento praedicti Thelonei JanStat* 894] przy Zakonie zořtánie. *SarnStat* 1073.

4. Ogłaszanie władcq; zawsze w wyrażeniu: »podnoszenie Wielkiego Księstwa Litewskiego, na Wielkie Księstwo Litewskie, Wielkiego Księdza« (3:1:1) (5) : [á záchowuiąc řtározwykłe obyczáie podnożenia wielkich Xiędzow/ był w czapkę Xiążęcią/ y w łzáty k temu należące vbrány *StryjKron* 494 (*Linde s.v. podnieść*).]

podnoszenie czyje [= kogo] (1): Podnożenie ná W: X: Lit: Alexandrowo. *StryjKron* 667 marg.

Szeregi: »podnoszenie albo inauguracja« (2): żeby y znak żaden ábo podobieńftwo [*osobnego obierania w Litwie*] nápotym nie było/ z którégoby fie okazowało álbo znaczyło podnośzenie álbo inaugurátia Wielkiego Księstwa Litewfkiego. *SarnStat* 1020, 1011.

»obieranie i podnoszenie« (2): A obieránié y podnośzenie Wielkiego Księstwa Litewfkiego/ które przedtym ofobné bywało w Litwie/ áby iuż tak wftáło *SarnStat* 1011, 1020.

5. Składanie ofiary sakralnej; elevatio, exaltatio PolAnt (8) : Lopátkę práwą oddacie kápłanowi ku podnośzeniu/ odiawfzy iá odpokoynych ofiar swoich. *BibRadz Lev* 7/32, *Lev* 23/15, 17, *Num* 15/20.

podnoszenie komu (1): Abowiem ia Lewitom oddałem dziedźicznie dziedźięciny od fynow Izraélfkich/ ktore będą oddawác ku podnośzeniu Pánu *BibRadz Num* 18/24.

G sg w funkcji przydawki: ofiarny (3): Mięfo ich ná cię przychodzić będzie/ iáko y pierfi podnośzenia *BibRadz Num* 18/18; *BudBib Lev* 10/14, 15.

II. Rzeczownik od „podnosić się”; wznoszenie się w górę (1) : Bowiem fpanie czyni fie z podniesienia dymow od pokarmu z żoładka, á tak iż w Melankolikach mniefze bywa takowe podnośzenie dla niedostatku ciepła przyrodzonego gdyż oni fą zimni á fuźy dla ziemney natnry [!] przeto też y mniefze albo krotfze bywa ich fpanie. *GlabGad* L3.

III. To, co jest podnoszone (przynoszone) lub podnosi się (7) :

1. Dar ofiarny, to, co się przynosi na ofiarę; elevatio, oblatio PolAnt (6) : Kázde podnośzenia święte/ ktore ofiaruią fynowie Izraélowi/ Iehowie/ dałem tobie *BudBib Num* 18/19.

podnoszenie czyje [= komu, tj. Bogu składane] (1): A otom ia dał tobie dochod co mnie przynofzą (*marg*) Włańnie/ oftrożność podnośzenia mego. (–) *BudBib Num* 18/8.

Wyrażenie: »podnoszenie podarku« (1): podnośzenie podárku ich [*Et hoc quoque tuum oblationem doni eorum*]/ y kázde obracánie fynow Izraélowych/ tobie dałem *BudBib Num* 18/11.

W przén [czego (= czyje)] (3) : Tám też nofić będziecie cálopalenia wáfze/ y ofiary wáfze/ y dziedźięciny wáfze/ y podnośzenie rąk wáfzych *BudBib Deut* 12/6, *Deut* 12/11, 17.

2. To, co się unosi w powietrze, mgła (1) : Ktory głofem fwym dáie zgráię wod ná niebiefiech/ y podnośi mgły (*marg*) wł. podnośzenia. (–) [*qui ascende refectis nubis*] z kráíow ziemie *BudBib Ier* 10/13.

*** *Bez wystarczającego kontekstu* (1) : *Elevatio*, Podnośzenie. *Mącz* 190b.

Synonimy: **I.4.** *inauguracja, obieranie*; **5.** *ofiara*; **III. 1.** *dar, ofiara*; **2.** *mgła*.

Cf **PODNOŚIĆ, PODNOŚIĆ SIĘ**